

Nu sänker vi trösklarna

Informations- och kommunikationsinsats
om enkelt avhjälpna hinder

Titel: Nu sänker vi trösklarna
Rapportnummer: 2025:7
Utgivare: Boverket, februari 2025
ISBN pdf: 978-91-89581-79-1
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 3013/2024

Förord

Reglerna om enkelt avhjälpna hinder har funnits i plan- och bygglagen, PBL sedan 2001. Boverket har genomfört flera informationskampanjer och uppföljningar av reglerna, och även en analys av reglernas ändamålsenlighet. För att åstadkomma att fler enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler och på allmänna platser undanröjs är det grundläggande att personer som arbetar med frågan på kommunen och fastighetsägare har kunskap om reglerna och dess tillämpning.

Boverket fick i maj 2024 i uppdrag av regeringen att informera om reglerna om enkelt avhjälpna hinder (HIN). Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 28 februari 2025. Denna rapport är Boverkets redovisning av uppdraget.

Ansvarig för uppdraget har varit enhetschef Annika Rahm. Projektledare har varit arkitekt Frida Jorup och projektgruppen har bestått av arkitekt Agnes Jensen-Carlén, arkitekt Parisa Ghandari, arkitekt Viktoria Buskqvist samt kommunikatör Jenny Lilja.

Karlskrona februari 2025

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

Förord	3
Innehållsförteckning.....	4
Sammanfattning	5
1 Uppdraget	6
2 Genomförandet	7
2.1 Strategiskt vägval i kommunikationsplaneringen.....	7
2.2 Vilka är de ekonomiska vinsterna?	8
2.3 Målgrupper	8
2.4 Övergripande budskap för kommunikationsinsatserna.....	10
2.5 Avstämningar med intressenter	10
2.6 Digital vägledning	10
2.7 Plan för kommunikation efter avslutat uppdrag	11
3 Vägledningen	12
3.1 Enkelt avhjälpna hinder	13
3.2 Exempel på enkelt avhjälpna hinder	14
3.3 Enkelt avhjälpna hinder för dig som är fastighetsägare.....	18
3.4 Enkelt avhjälpna hinder för dig som jobbar med tillsyn inom kommun.....	21
Bilaga 1 – Ekonomisk beräkning	22
Automatiska dörröppnare med sensor	22
Bilaga 2 – Uppdraget.....	26

Sammanfattning

För att enkelt avhjälpna hinder ska åtgärdas i större omfattning behöver kunskapen om reglerna öka. I regeringsuppdraget att informera om reglerna om enkelt avhjälpna hinder har Boverket tagit fram ny vägledning med illustrerade exempel. Genom att visa olika exempel kan bedömningen av vad som kan anses vara ett enkelt avhjälpna hinder underlättas. Vägledningen riktar sig till fastighetsägare med publika lokaler och till den som arbetar med tillsyn på kommunen.

För uppdraget har Boverket arbetat med målgruppsanalyser och budskap. Kommunikationens huvudbudskap ”Nu sänker vi trösklarna för ökad tillgänglighet” har som syfte att uppmärksamma målgrupperna på reglerna om enkelt avhjälpna hinder samt de nya vägledningarna på Boverkets hemsida.

Uppdraget har under genomförandet stämts av med intressenter så som funktionshinderorganisationer, Myndigheten för delaktighet och Sveriges Kommuner och Regioner.

1 Uppdraget

Regeringen har givit Boverket i uppdrag att under 2024 genomföra en informations- och kommunikationsinsats om så kallat enkelt avhjälpna hinder. I plan- och bygglagen (2010:900) finns bestämmelser om att hinder mot tillgänglighet och användbarhet i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser ska avhjälpas om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpa. Informations- och kommunikationsinsatsen ska baseras på lärande exempel från relevanta aktörer och syfta till att öka kommuners och andra aktörers kunskap om hur dessa hinder effektivt kan avhjälpas.

Boverket ska när uppdraget utförs inhämta synpunkter från Myndigheten för delaktighet, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt ett urval av kommuner, fastighetsägare och funktionshinderorganisationer.

Boverket ska senast den 28 februari 2025 lämna en skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Socialdepartementet).

Uppdraget i sin helhet finns som bilaga 2.

2 Genomförandet

Målet med uppdraget är att utifrån tidigare insatser och erfarenheter skapa innehåll som tilltalar och är relevant för de definierade målgrupperna över tid. Genomförandet omfattar en digital vägledning, presentationsmaterial, film och bilder som lärande exempel samt material anpassat för sociala medier och branschmedia.

Målgruppen för uppdraget definierades inledningsvis och den grupp som Boverket primärt vill nå för att få effekt är fastighetsägare med publika lokaler. Sekundärt är kommun i rollen rådgivande och med tillsynsansvar. Vi såg också att gruppen nyanställda på kommun var relevant att rikta in sig på för att agera proaktivt.

En undersökning av målgrupperna gjordes och det var tydligt att även om många fastighetsägare sade sig vara måna om att kunna erbjuda lokaler som är tillgängliga för alla så är det ett fåtal som aktivt genomför åtgärder. De flesta fastighetsägare har i hyresavtalet fört över ansvaret för anpassning av lokalen till hyresgästen. Nyttan med anpassning var oklar eller ointressant och det saknades ekonomiska incitament att förändra attityden. Det var också oklart vad och hur lokaler ska anpassas och tydlig vägledning saknades. Strategin för kommunikationsinsatsen blev därför att påvisa nyttan genom faktiska, lärande exempel i en digital vägledning ihop med en uppskattad företagsekonomisk vinst vid anpassning.

Den digitala vägledningen med lärande exempel publiceras på Boverkets webbplats under våren 2025 och följs av relevanta kommunikationsaktiviteter för att skapa kännedom.

En plan för kommunikation och relevanta insatser har tagits fram, vilken utgick ifrån målgruppsanalys och tidigare utvärderingar av insatser. Kommunikationsinsatser framåt kommer hanteras agilt med kontinuerliga uppföljningar och justeringar för att kunna maximera effekten av kommunikationsinsatserna.

2.1 Strategiskt vägval i kommunikationsplaneringen

Ett viktigt strategiskt vägval i kommunikationen var att lägga fokus på målgruppen fastighetsägare med publika lokaler. De är en grupp med stor variation som omfattar alla från en liten privat fastighetsägare med en mindre lokal till ägare med stora bestånd. Såväl privata som offentliga fastighetsägare ingår. Det har varit viktigt att tydligt formulera nyttan med anpassning för att skapa intresse och vilja hos målgruppen att agera. Det gällde vidare att bygga kompetens om anpassning. Ju mer kunskap man har om enkelt avhjälpna hinder, desto mer kan man dra nytta av de faktiska förändringar som görs.

Fokus för kommunikationsinsatsen har varit att tydligt visa hur man med små medel kan göra stor skillnad. Baserat på detta förbereddes olika budskap för målgrupperna. Ett bärande budskap var ”Nu sänker vi trösklarna för ökad tillgänglighet”. Allt skulle kommuniceras med en enhetlig och tydlig visuell identitet för igenkänning och med en enkel och pedagogisk tonalitet för att också göra det lättare för berörda att sprida budskapet vidare.

2.2 Vilka är de ekonomiska vinsterna?

Alla verksamheter i både privat och offentlig sektor behöver planera och prioritera bland sina investeringar. Att prioritera en tillgänglighetsanpassning kan därför som med mycket annat behöva motiveras. Att lyfta de företagsekonomiska vinsterna med att prioritera en tillgänglighetsanpassning kan därför vara avgörande i kommunikationen om enkelt avhjälpta hinder. Boverket har uppskattat de företagsekonomiska vinster som uppstår när en aktör åtgärdar ett enkelt avhjälpt hinder. I den digitala vägledningen ges exempel på den ekonomiska nyttan av installation av automatisk dörröppnare i en butik.

Boverkets ekonomiska beräkning finns i bilaga 1.

2.3 Målgrupper

För att förstå målgruppernas kommunikativa beteenden och deras incitament till att åtgärda enkelt avhjälpta hinder genomfördes en fördjupad målgruppsanalys kopplat till fyra målgrupper:

- Fastighetsägare med publika lokaler (inklusive bostadsrättsföreningar)
- Kommuner som fastighetsägare med publika lokaler
- Kommuner i rollen som tillsynsmyndighet
- Ny på jobbet

2.3.1 Målgruppsanalys

Metodiken har bestått av kvalitativa intervjuer med huvudmålgrupperna. Tillsammans med kvantitativa data kopplade till KantarSifo's undersökning Orvesto Näringsliv 2024 skapar detta en god insikt i målgruppernas kommunikativa beteenden och incitament.

Sammanfattningsvis visar målgruppsanalysen att fastighetsägare och kommuner har ett gemensamt behov av tydlig, enkel och lättillgänglig information om tillgänglighetskrav och relaterade regler. Genom att använda en kombination av digitala och traditionella kanaler kan man nå både fastighetsägare, kommunala beslutsfattare och nya medarbetare på ett effektivt och engagerande sätt.

Målgruppsanalysen ligger till grund för en rekommenderad kanalmix som inkluderar relevanta branschmedier, nätverk med högt förtroende, och digitala plattformar.

2.3.2 Privata fastighetsägare

Fastighetsägare med publika lokaler är en bred grupp som omfattar både stora och små aktörer med väldigt olika drivkraft och förutsättningar att agera på uppmaningen att åtgärda enkelt avhjälpna hinder. I målgruppsundersökningen som gjorts i uppdraget sade sig många fastighetsägare se detta som en självklarhet. Samtidigt finns det dock en utbredd okunskap kring specifika regler och begrepp som ”enkelt avhjälpna hinder”.

Många fastighetsägare saknar tydlig information om var gränsen går mellan enkelt avhjälpn och det som är orimligt att åtgärda. Det råder även viss osäkerhet kring vem som har ansvaret för att åtgärda hindren – fastighetsägaren eller hyresgästen. Även om fastighetsägare ofta känner sig trygga i att frågan är avtalsmässigt klargjord, kan det i praktiken finnas gråzoner. Fastighetsägare är ofta säkra på att de ansvarar för allmänna utrymmen, medan hyresgäster förväntas säkerställa att deras egna lokaler är tillgängliga. Denna osäkerhet pekar på vikten av tydlig kommunikation och information till fastighetsägare om deras ansvar, särskilt när det gäller regler som rör tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder.

För att effektivt nå ut med denna information är det avgörande att Boverket kan erbjuda samlad kunskap på ett lättillgängligt sätt genom en enkel och tydlig digital vägledning. För att skapa kännedom om vägledningen görs kommunikationsinsatser riktade till i första hand beslutsfattare inom fastighetsorganisationerna.

Branschorganisationer som Fastighetsägarna kan också spela en central roll i att förmedla information genom sina nyhetsbrev, seminarier och nätverk.

Sociala medier, särskilt LinkedIn, kan användas som en plattform för att sprida information och skapa opinion kring tillgänglighetsfrågor i målgruppen.

För att säkerställa att information om tillgänglighet och regler som rör enkelt avhjälpna hinder når fram på ett tydligt och begripligt sätt, bör kommunikationen vara kort, koncis och inspirerande.

2.3.3 Kommuner

Kommunerna är berörda av reglerna dels som fastighetsägare, dels som tillsynsmyndighet enligt PBL. Transparens gentemot medborgarna och resurseffektivitet är andra viktiga drivkrafter. Att enkelt avhjälpna hinder i kommunens stora fastighetsbestånd inte åtgärdas handlar därför inte om enskilda ställningstaganden utan snarare om tid- och resursbrist.

Kommunikation riktad mot kommunen som fastighetsägare och tillsynsmyndighet ska bygga på en tydlig hänvisning till källan för kunskap som är Boverkets digitala vägledning. Där ska enkelt gå att finna regler och vägledning tillsammans med officiella rapporter och annat material.

2.3.4 Ny på jobbet

För personer som är nya i sina roller inom myndigheter eller fastighetsbolag är kommunikationen i hög grad inriktad på att söka och förstå relevant information. Kommunikation riktad mot nya på jobbet ska bygga på en tydlig hänvisning till källan för kunskap som är Boverkets digitala vägledning. Där ska enkelt gå att finna regler och vägledning tillsammans med officiella rapporter och annat material.

2.4 Övergripande budskap för kommunikationsinsatserna

Syftet med budskapsplattformen är att formulera övergripande budskap för kommunikationen och visa på hur det kan tas vidare i delbudskap riktade till valda målgrupper. Budskapen formulerades för att framhäva möjligheterna med att åtgärda enkelt avhjälpna hinder och att skapa incitament för ökad aktivitet bland fastighetsägare, kommuner och andra berörda aktörer. Budskapet ska i all kommunikation följas av en tydlig uppmaning att söka vägledning på boverket.se.

Huvudbudskapet i informationssatsningen är ”Nu sänker vi trösklarna för ökad tillgänglighet”.

Delbudskapen är riktade till olika aktörer med olika vinkling så som ”Sänk trösklarna för ökad inkludering” och ”Låt inte osäkerheter kring ansvar bli en tröskel för nya hyresgäster”.

2.5 Avstämningar med intressenter

En del i uppdraget var att inhämta synpunkter från bland andra Myndigheten för delaktighet och Sveriges Kommuner och Regioner. Boverket har under uppdragets genomförande haft avstämning med de utpekade intressenterna. Genom processen har dessa intressenters synpunkter beaktats i utvecklandet av informationsinsatsen.

2.6 Digital vägledning

Boverket har sedan tidigare grundläggande vägledning om enkelt avhjälpna hinder på boverket.se. För att på bästa sätt möta uppdraget att informera om enkelt avhjälpna hinder prioriterades att utveckla den befintliga vägledningen. Webbplatsen är en väletablerad kanal med stora möjligheter till vidare informationssökning och är välkänd hos målgruppen.

Utvecklingen av vägledningen bestod i huvudsak av illustrerade lärande exempel, företagsekonomiska vinster och information om tillsyn. Den webbaserade vägledningen ska fungera som ett centralt kunskapsnav.

Exempel på hur vägledningen ser ut finns i kapitel 3.

2.7 Plan för kommunikation efter avslutat uppdrag

Boverket har i uppdraget att informera om enkelt avhjälpna hinder arbetat med analys, målgrupp, budskap och planering. I genomförandet har Boverket skapat en digital vägledning och tagit fram material att använda i dialog med målgruppen. Kommunikationsinsatser för att skapa kännedom om kravet att avhjälpa enkelt avhjälpna hinder och den utvecklade vägledningen som kan vara till stöd i arbetet, kommer att ske under 2025. En aktivitetsplan med förslag på lämpliga kommunikationsinsatser med kanalval ligger till grund för de planerade insatserna. Uppföljning av insatserna görs löpande och utvärdering av vägledningens innehåll görs enligt webbplatsens förvaltningsplan för innehåll med årsvisa utvärderingar och utveckling av sidinnehållet.

3 Vägledningen

Den vägledning som tagits fram inom uppdraget är nya texter och illustrationer om enkelt avhjälpna hinder som publiceras på Boverkets webbplats. Vägledningen vänder sig främst till den som är fastighetsägare (privat eller offentlig) med publika lokaler, sitter i en bostadsrättsförenings styrelse, eller jobbar med tillsyn i kommunen.

Vägledningstexterna nedan redovisar hur texterna ser ut vid tidpunkten för Boverkets överlämnande av regeringsuppdraget. Vägledningen kan komma att uppdateras.

Vägledningen finns publicerad på Boverkets webbplats.

Webbsida: [Enkelt avhjälpna hinder - Boverket](#). Hämtad 2025-02-25.

3.1 Enkelt avhjälpna hinder

Välkommen till Boverkets vägledning kring enkelt avhjälpna hinder. Här har vi samlat information som är relevant för dig som ansvarar för publika lokaler eller allmänna platser. Det finns också information till dig som arbetar med tillsyn av tillgänglighetskrav enligt plan- och bygglagen, PBL. Vägledningen vänder sig till dig som är fastighetsägare (privat eller offentlig), sitter i en bostadsrättsförenings styrelse, eller jobbar med tillsyn i kommunen. Eller så är du bara intresserad av tillgänglighetsfrågor.

Att byggnader och platser är tillgängliga och användbara för så många som möjligt handlar i grunden om mänskliga rättigheter. Det finns krav i plan- och bygglagen, PBL på förbättringar av befintliga publika lokaler och allmänna platser. Syftet är att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att vara aktiva samhällsmedborgare på mer jämställda villkor. Dessutom underlättar förbättringarna för de flesta av oss och kan göra miljöer säkrare att använda.

I denna guide har vi samlat information kring de krav som ställs. Det finns också exempel som visar enkelt vilka förbättringar som bör göras.

3.2 Exempel på enkelt avhjälpna hinder

Enkelt avhjälpna hinder är sådant som kan åtgärdas utan större ingrepp, men som ändå gör stor skillnad för många människor. På den här sidan hittar du exempel på vanliga hinder som begränsar tillgängligheten och användbarheten i publika lokaler och på allmänna platser. För varje exempel visas också hur hindret kan åtgärdas.

Illustrerade exempel

Här presenterar vi hinder som enkelt kan åtgärdas. De hinder som omfattas av reglerna finns i en författning från Boverket. Du hittar mer information om författningen på sidan [Enkelt avhjälpna hinder](#).

[Enkelt avhjälpna hinder - PBL kunskapsbanken - Boverket](#). Hämtad 2025-02-25.

Figur 1. Mindre nivåskillnader

Höga trösklar och små nivåskillnader kan verka obetydliga, men de kan utgöra betydande hinder för personer med nedsatt rörlighet eller personer som använder hjälpmedel, som rullstol eller rullator. Genom att överbygga nivåskillnader med ramper, ta bort höga trösklar eller anpassa golv- och marknivåer blir det möjligt för fler att ta sig fram och in. Denna enkla förändring förbättrar inte bara framkomligheten utan signalerar också att vi välkomnar så många som möjligt oavsett förutsättningar. Illustration: Infab.

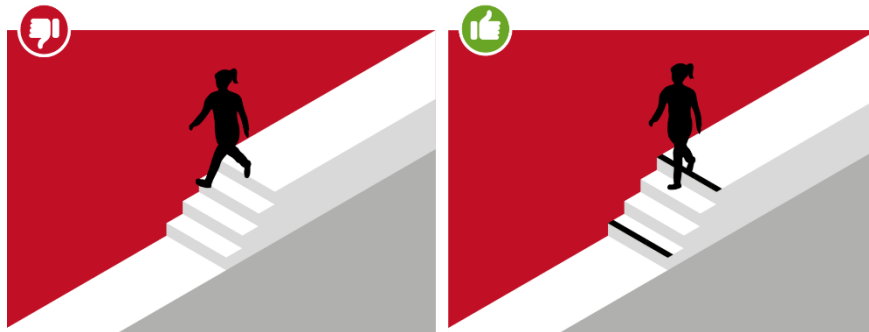
Figur 2. Svåröppnade dörrar

Dörrar som har dörrstängare kan vara mycket svåra att hantera för många personer med funktionsnedsättningar. En dörröppningsautomatik som manövrerar dörren kan vara avgörande för att skapa en tillgänglig och inkluderande miljö. Att installera en dörröppnare som är enkel att använda är ett konkret exempel på ett enkelt avhjälpna hinder. Dörröppnarens reglage bör vara tydligt markerat och placerat på en höjd som är lämplig även för sittande personer. Det är också viktigt att reglaget är placerat så att man inte får dörren på sig när den öppnas. En sådan åtgärd är inte bara en investering i tillgänglighet utan har betydelse för alla

användare. Det är till stor hjälp även för dem som kommer med barnvagn eller har stort och tungt att bära på. Illustration: Infab.

Figur 3. Bristande kontraster

God kontrast är ett enkelt och effektivt sätt att göra det lättare för alla att orientera sig och även att öka säkerheten. För personer med nedsatt syn kan bristande kontraster på trappsteg, eller vid kanter på andra ytor där man förflyttar sig utgöra en fara. Även stora oskyddade glasytor utgör en fara om de är svåra att upptäcka. Genom att lägga till kontrastmarkeringar minskar vi risken för fall och olyckor. Att göra tydliga markeringar underlättar också för personer med nedsatt syn eller annan nedsatt orienteringsförmåga att ta sig fram självständigt. Illustration: Infab.

Figur 4. Bristande utformning av orienterande skyltning

Skyltning är en avgörande del av en tillgänglig och användbar miljö och hjälper besökare att hitta rätt. Genom att använda exempelvis tydliga symboler, stora texter och kulörkodade skyltar som är placerade på ögonhöjd gör vi det möjligt att orientera sig. De kan vara personer med nedsatt syn eller personer som av andra skäl behöver stöd för att kunna orientera sig. Skyltar med kännbar (taktill) information underlättar för ytterligare fler att ta till sig informationen. God skyltning förbättrar inte bara orienteringen, den underlättar även flödet, vilket gör att fler kan använda våra lokaler på ett självständigt sätt. Illustration: Infab.

Figur 5. Olämpligt placerade eller utformade manöverdon

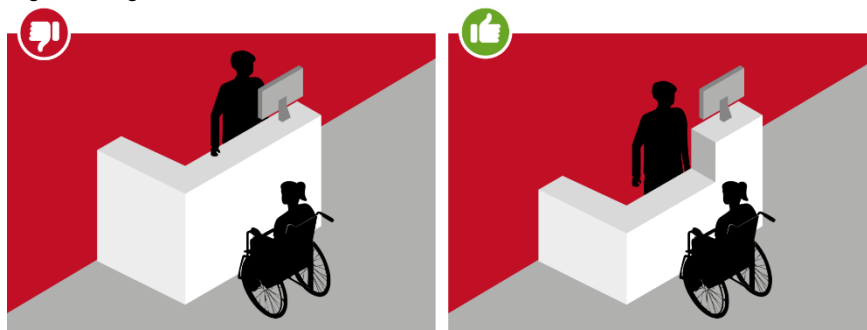
Manöverdon som knappar och reglage till exempelvis dörröppnare spelar en viktig roll för användarvänligheten i en byggnad, och deras placering och utformning är avgörande för att de ska kunna användas av alla. Genom att säkerställa att manöverdon placeras på lämpliga höjder och är lätta att greppa, även för personer som använder rullstol eller med nedsatt handfunktion, kan vi skapa en miljö där självständighet och delaktighet står i fokus. För personer med nedsatt syn är det även betydelsefullt att manöverdonet är tydligt och synligt. Illustration: Infab.

Figur 6. Trappsteg

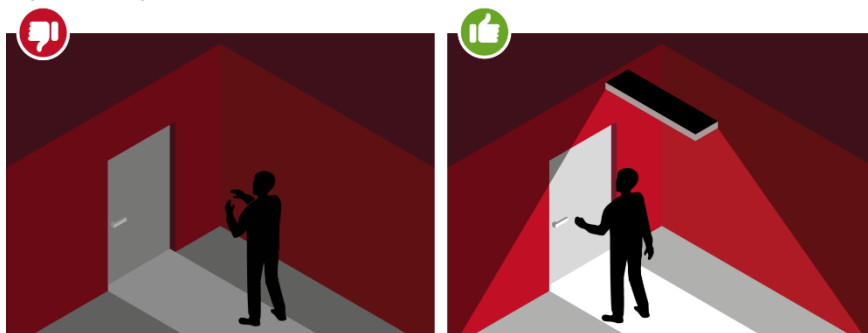
En nivåskillnad med trappsteg kan vara ett överstigitligt hinder för personer som använder rullstol eller rullator om det inte finns en tillgänglig och användbar ramp. Genom att anordna ramper gör vi lokaler och platser tillgängliga för fler och visar att vi värnar om alla besökare, oavsett deras fysiska förutsättningar. Rampers lutning ska inte vara för brant så att de kan användas självständigt och säkert. Ramper behöver även ha ledstänger som stöd och räcken om det finns risk för att falla ner. Illustration: Infab.

Figur 7. Höga diskar

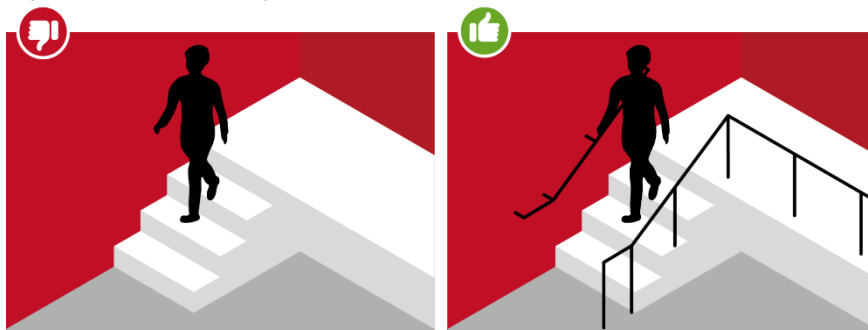
Diskar i exempelvis receptioner är ofta den första kontaktpunkten för besökare och ger ett första intryck av verksamheten. Höga diskar kan vara exkluderande och skapa en barriär för personer som använder rullstol eller har svårt att stå längre stunder. Diskar med olika höjder, eller en disk med en lägre, tillgänglig nivå, erbjuder ett jämlikt välkomnande oavsett vilken längd eller rörlighet du har. En tillgänglig reception ger en professionell bild av verksamheten. Illustration: Infab.

Figur 8. Dålig ljusmiljö

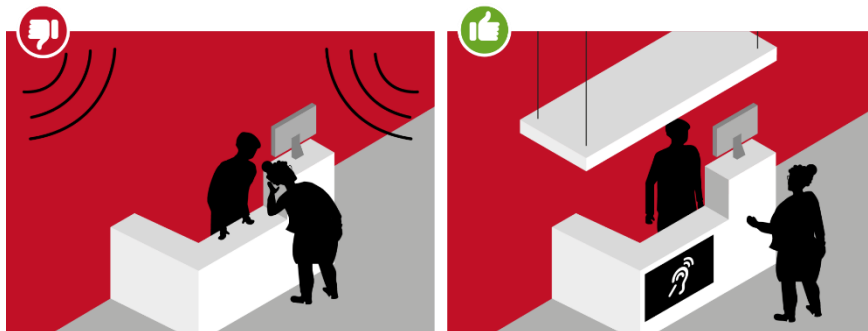
En god ljusmiljö är betydande för att skapa tillgängliga och användbara miljöer. Dålig belysning kan försvåra orientering, öka risken för olyckor och göra det svårare för personer med nedsatt syn att ta sig fram. I publika lokaler och på allmänna platser kan detta utgöra ett enkelt avhjälpt hinder. Illustration: Infab.

Figur 9. Brist på ledstänger

Ledstänger är en enkel och effektiv åtgärd för att förbättra användbarheten och säkerheten i trappor och andra nivåskillnader. Stabila och greppvänliga ledstänger på båda sidor av trappor, skapas en tryggare miljö för alla och framför allt för personer med nedsatt balans. Ledstänger bör gå förbi trappans början och slut för att ge stöd vid hela förflyttningen. De placeras på lämplig höjd som fungerar att använda för så många som möjligt. Illustration: Infab.

Figur 10. Dålig ljudmiljö

En god ljudmiljö är en förutsättning för tillgänglighet och användbarhet, särskilt för personer med hörselnedsättning, ljudkänslighet eller för personer som har svårt att fokusera i bullriga miljöer. Även personer med nedsatt syn är beroende av en god ljudmiljö. Genom att reducera onödiga bakgrunds ljud och att förbättra rumskustiken kan vi skapa en lugnare och mer behaglig atmosfär för alla. En bättre ljudmiljö förbättrar inte bara koncentrationen och kommunikationsmöjligheterna utan minskar även stress, vilket gör miljön mer inkluderande och behaglig för alla besökare. En hörselslinga gör receptioner tillgängliga och användbara för personer som använder hörapparat. Illustration: Infab.

3.3 Enkelt avhjälpna hinder för dig som är fastighetsägare

Som fastighetsägare spelar du en viktig roll i att skapa miljöer som är tillgängliga och inkluderande för alla. Många hinder kan åtgärdas enkelt och utan stora ingrepp. På den här sidan hittar du information som riktar sig särskilt till dig som äger byggnader med publika lokaler.

Krav på förbättrad tillgänglighet

De finns regler i plan- och bygglagen, PBL som ställer krav på förbättring av publika lokalers tillgänglighet och användbarhet. Ett enkelt avhjälpn hinder är ett hinder som det inte är orimligt att åtgärda med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna. Reglerna riktar sig till den som råder över att åtgärda hindret. Utgångspunkten är att det är byggnadens ägare. Men som ägare kan du ha fört över ansvaret att åtgärda förbättrings krav på en hyresgäst. Det är ändå viktigt att ha en dialog om det som behöver åtgärdas. Det kan till exempel handla om åtgärder som medför behov av ingrepp i byggnaden och där en långsiktig lösning är att föredra. Lokalens attraktivitet kan också påverkas positivt om hinder åtgärdas.

Vad är en publik lokal?

En publik lokal är en lokal med en verksamhet som vänder sig till allmänheten. Vem som äger byggnaden påverkar inte bedömningen, utan det är verksamheten i lokalen som avgör om den är publik. En lokal kan anses vara publik även om det krävs inträde eller ett medlemskap för att få tillträde, till exempel en biograf eller ett gym. Några exempel på lokaler med publika verksamheter kan vara butiker, kaféer, restauranger, receptioner i vårdlokaler, allmänna delar av hotell och idrottsanläggningar.

Enkel åtgärd kan ge många vinster

Boverket har gjort en uppskattning av de företagsekonomiska vinster som kan uppstå om ett enkelt avhjälpn hinder åtgärdas. Uppskattningen har gjorts för åtgärden att installera en automatisk dörröppnare i en butik. Automatiska dörröppnare gör det möjligt för flera grupper att självständigt ta sig in i en butik. För många kan detta vara avgörande för om de överhuvudtaget kan handla i en viss butik eller inte. Dörröppnare förbättrar tillgängligheten och användbarheten för personer med funktionsnedsättningar, men underlättar också för andra grupper, som barn eller personer med barnvagn. Vinsterna är många:

- Ökad självständighet. Med automatiska dörröppnare kan personer med funktionsnedsättningar självständigt komma in i en butik, vilket ökar deras integritet.
- Bekvämlighet för alla kunder. Automatiska dörröppnare underlättar även kunder som till exempel bär på varor eller har händerna fulla.

- Ökad kundnöjdhet.
- Energibesparing genom att automatiska dörröppnare kan förhindra att dörrar ställs upp och står öppna i onödan.
- Ökat fastighetsvärde.

Trots fördelarna visar undersökningar att många butiker fortfarande saknar automatiska dörröppnare. Mer än hälften av butikerna har inte automatisk dörröppnare på entrédörren. I butiker utanför köpcentrum eller handelsområden saknar två av tre automatisk dörröppnare. Åtgärden är särskilt fördelaktig för butiker med hög kundgenomströmning, fokus på tillgänglighet, försäljning av tunga varor och för butiker som vill förhöja kundupplevelsen.

Kostnaderna varierar från fall till fall, men uppskattningen visar på kostnadernas storleksordning. Som exempel har Boverket utgått ifrån att installationen av en automatisk dörröppnare med sensor kostar 34 000 kr per dörr, med en förväntad livslängd på tio år. De årliga kostnaderna för drift och underhåll uppskattas till mellan 1 200 och 6 600 kr per dörr. Åtgärden medför ökade energikostnader som är medräknade i driftskostnaderna. Om den uppskattade intäkten per kund är 500 kr, behövs en ökning av mellan 13 och 23 kunder per år för att åtgärden ska löna sig.

Om byggnadsnämndens tillsyn

Om det blir ett tillsynsärende om enkelt avhjälpna hinder så är det byggnadens ägare som kommunens byggnadsnämnd vänder sig till. Det beror på att det finns en presumtionsregel i PBL som anger att man ska utgå ifrån att det är ägaren som råder över att åtgärda hinder. Om ägaren har fört över ansvaret till en hyresgäst så måste detta visas för byggnadsnämnden.

Du kan läsa mer om tillsyn över enkelt avhjälpna hinder på vägledningens sida "Enkelt avhjälpna hinder för dig som jobbar med tillsyn".

Hur kan du arbeta med enkelt avhjälpna hinder

Att arbeta med enkelt avhjälpna hinder handlar inte bara om att åtgärda de fysiska hindren – det handlar också om att ha en tydlig strategi och process. Boverket har tagit fram ett antal punkter som kan vara stöd för att komma i gång och skapa en struktur för tillgänglighetsarbetet.

Kartlägga behoven: För att identifiera vilka behov som finns i dina lokaler kan det vara lämpligt att ge användare, som besökare eller hyresgäster, möjlighet att framföra sina synpunkter.

Ta hjälp: Ibland kan det vara svårt att bedöma vilka förbättringar som behöver göras och att hitta bra lösningar. Det finns sakkunniga och konsulter inom tillgänglighet som man kan ta hjälp av.

Kommunicera förändringarna: Besökare och hyresgäster behöver informeras om förbättringarna som görs och vad som är syftet med dem. På det sättet kan förståelsen öka för betydelsen av förbättringar av tillgänglighet och användbarhet.

Informera och utbilda: Personal i lokalerna behöver förstå varför förbättringarna görs och vilken betydelse de har för tillgängligheten och användbarheten. Särskilt personal inom drift- och underhåll kan behöva instruktioner om hur den förbättrade tillgängligheten och användbarheten bibehålls.

Arbeta löpande : Med hjälp av rutiner för att regelbundet identifiera och åtgärda hinder kan tillgängligheten och användbarheten förbättras över tid. Olika checklistor eller digitala plattformar kan utgöra stöd för arbetet.

Följa upp och utvärdera: Genom att följa upp åtgärderna får man underlag för att utvärdera dem och planera kommande insatser. Uppföljningen kan exempelvis utgöras av återkoppling från användarna och från personal.

3.4 Enkelt avhjälpna hinder för dig som jobbar med tillsyn inom kommun

Att enkelt avhjälpna hinder åtgärdas är betydelsefullt för att förbättra tillgängligheten och användbarheten. På denna sida finns samlad information till dig som arbetar med tillsyn enligt plan- och bygglagen, PBL, för att ge stöd när det gäller reglerna om enkelt avhjälpna hinder.

Ansvar för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder ligger på den som har rådgivningen över att det åtgärdas. Det är oftast ägare av byggnader och huvudmän för allmänna platser. Men samhället ska utöva tillsynen över att de tar sitt ansvar. Det är viktigt att det finns en fungerande tillsyn som tar tag i problemen och ingriper när det finns anledning att göra det. Ett aktivt tillsynsarbete ger en tydlig signal att det finns en betydande risk att avsteg från beslut och bestämmelser upptäcks.

Det är byggnadsnämnden i kommunen som har tillsyn över att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd följer plan- och bygglagstiftningen, PBL. I Boverkets handbok PBL Kunskapsbanken finns samlad vägledning om tillsyn enligt PBL. Det finns såväl generell vägledning om vad tillsyn är och vad som gäller för den, som fördjupningar med exempel bland annat om enkelt avhjälpna hinder.

[Tillsyn - PBL kunskapsbanken - Boverket](#). Hämtad 2025-02-25.

[Enkelt avhjälpna hinder - PBL kunskapsbanken - Boverket](#). Hämtad 2025-02-25.

Bilaga 1 – Ekonomisk beräkning

Automatiska dörröppnare med sensor

Boverket samlade 2020 in information om investeringskostnader för automatiska dörröppnare med sensor. Denna information visas i tabellen nedan.

Tabell 1. Dörrautomatik, SEK, 2020 års priser.

Åtgärd	Ca. kostnad exkl. moms	Övrig Information- Omfattning
Installation av dörrautomatik med sensor	19 920	Entreprenörens arbetstid och material ingår
Installation av dörröppningsautomatik	25 000	
Installation av dörrautomatik med sensor	35 323	Entreprenörens arbetstid och material ingår
Installation av dörrautomatik med sensor	37 324	Entreprenörens arbetstid och material ingår
Installation av dörröppningsautomatik	35 000	Förskola nybyggnad, 8 avdelningar med kök, matsal och personal (beräknad merkostnad)

Medelvärdet av dessa fem observationer är 30 513 SEK, med minimum 19 920 SEK och maximum 37 324 SEK. Om investeringskostnaden räknas om till 2025 års priser och avrundas till närmaste tusental får vi följande resultat:

MEDEL 34 000 SEK

MIN 22 000 SEK

MAX 41 000 SEK

De årliga underhållskostnaderna kan uppskattas ligga i intervallet 1 200–6 600 SEK baserat på information från <https://es.u-sensors.com/news/365.html>.

Underhållskostnaderna är fördelade på följande åtgärder:

1. **Rutinmässig rengöring och testning:** Kostnaderna varierar beroende på om det utförs av egen personal eller av professionella tekniker.
2. **Årliga inspektioner:** cirka 900 - 1 800 SEK per år för en inspektion av en tekniker som säkerställer att sensorn förblir korrekt inriktad och kalibrerad.
3. **Programvaruuppdateringar:** cirka 450 - 1 800 SEK årligen för vissa premiumsystem som kräver prenumerationstjänst eller tillfälliga programvaruavgifter.
4. **Mindre reparationer:** cirka 900 – 2 700 SEK för problem som lösa ledningar, kalibrering eller mindre komponentreparationer.
5. **Energikostnader:** cirka 90 - 270 SEK per år baserat på en genomsnittlig förbrukning på 5 - 15 watt. Samtidigt medför automatiska dörröppnare även en energibesparing genom att de kan förhindra att dörrar står öppna i onödan.

Dessa siffror är uppskattningar och kan variera beroende på specifika förhållanden, typ av sensor och lokala kostnader. Regelbundet underhåll kan dock hjälpa till att förlänga sensorns livslängd och undvika kostsamma reparationer eller tidiga utbyten.

Följande antaganden ligger till grund för de ekonomiska beräkningarna:

1. Antal butiker som saknar automatiska dörröppnare: 15 815 (hälften av 31 630 butiker)
2. Livslängd för dörröppnare: 10 år
3. Samhällsekonomisk kalkylränta: 3,5%
4. Företagsekonomisk kalkylränta: 8%
5. Investeringskostnad per dörröppnare: 34 000 SEK (medelvärdet ovan)
6. Årlig underhållskostnad: 1 200 SEK eller 6 600 SEK
7. Värdering per besök: 1,35 SEK (genomsnittlig värdering baserat på Aslaksen, F. (2016). *Upgrading Existing Buildings to Universal Design. What Cost-Benefit Analyses Can Tell Us. Studies in health technology and informatics*, 229, 652–661.)
8. Uppskattat antal besökare per butik per år: 9 000
9. Antag 500 SEK genomsnittlig intäkt per kund.

(1) Samhällsekonomisk beräkning (3,5% ränta)

Nuvärde av kostnaderna per butik:

Lägsta: $34\,000 + (1200 * ((1 - (1 + 0,035)^{-10}) / 0,035)) = 43\,980$ SEK
per dörröppnare

Högsta: $34\,000 + (6600 * ((1 - (1 + 0,035)^{-10}) / 0,035)) = 88\,890$ SEK
per dörröppnare

Total kostnad för samtliga butiker:

Lägsta: $43\,980 * 15\,815 = 695\,542\,593$ SEK

Högsta: $88\,890 * 15\,815 = 1\,405\,789\,024$ SEK

Nuvärde av nyttan per butik:

$(9\,000 * 1,35) * ((1 - (1 + 0,035)^{-10}) / 0,035) = 101\,047$ SEK

Total nytta för samtliga butiker:

$101\,047 * 15\,815 = 1\,598\,054\,351$ SEK

Nettonuvärde:

Lägsta: $1\,598\,054\,351 - 695\,542\,593 = 902\,511\,758$ SEK (positivt värde,
vilket innebär att det är en samhällsekonomiskt lönsam investering)

Högsta: $1\,598\,054\,351 - 1\,405\,789\,024 = 192\,265\,327$ SEK (positivt
värde, vilket innebär att det är en samhällsekonomiskt lönsam investering)

Nyttokostnadskvot:

Lägsta: $1\,598\,054\,351 / 695\,542\,593 = 2,30$

Högsta: $1\,598\,054\,351 / 1\,405\,789\,024 = 1,14$

(2) Företagsekonomisk beräkning (8% ränta)

Nuvärde av kostnaderna per butik:

Lägsta: $34\,000 + (1200 * ((1 - (1 + 0,08)^{-10}) / 0,08)) = 42\,052$ SEK per dörröppnare

Högsta: $34\,000 + (6600 * ((1 - (1 + 0,08)^{-10}) / 0,08)) = 78\,287$ SEK per dörröppnare

Antal extra kunder som krävs per år för lönsamhet (antag 500 SEK genomsnittlig intäkt per kund):

Lägsta: $42\,052 / (500 * ((1 - (1 + 0,08)^{-10}) / 0,08)) \approx 13$ kunder per år

Högsta: $78\,287 / (500 * ((1 - (1 + 0,08)^{-10}) / 0,08)) \approx 23$ kunder per år

Dessa beräkningar visar att investeringen är samhällsekonomiskt lönsam i bägge scenarierna, men kräver ett varierande antal extra kunder per år och butik för att vara lönsam ur ett företagsekonomiskt perspektiv, beroende på investeringskostnad och underhållskostnad.

Bilaga 2 – Uppdraget

 Regeringen	Regeringsbeslut	II 5						
	2024-05-02 LI2024/01016							
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet	Boverket Box 53 371 23 Karlskrona	<p>3.4.1-</p> <table border="1"><tr><td colspan="2">BOVERKET</td></tr><tr><td>Ink.</td><td>2024-05-08</td></tr><tr><td>Dnr.</td><td>3013/2024-2</td></tr></table>	BOVERKET		Ink.	2024-05-08	Dnr.	3013/2024-2
BOVERKET								
Ink.	2024-05-08							
Dnr.	3013/2024-2							

Uppdrag att informera om enkelt avhjälpna hinder

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att under 2024 genomföra en informations- och kommunikationsinsats om s.k. enkelt avhjälpna hinder. I plan- och bygglagen (2010:900) finns bestämmelser om att hinder mot tillgänglighet och användbarhet i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser ska avhjälpas om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpa. Informations- och kommunikationsinsatsen ska baseras på lärande exempel från relevanta aktörer och syfta till att öka kommuners och andra aktörers kunskap om hur dessa hinder effektivt kan avhjälpas.

Boverket ska när uppdraget utförs inhämta synpunkter från Myndigheten för delaktighet, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt ett urval av kommuner, fastighetsägare och funktionshinderorganisationer.

Boverket ska senast den 28 februari 2025 lämna en skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Socialdepartementet).

För uppdraget får Boverket under 2024 använda högst 1 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2024 uppförda anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshinderområdet, anslagsposten 6 Försöksverksamheter m.m. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 december 2024.

Telefonväxel: 08-405 10 00 Webb: www.regeringen.se	Postadress: 103 33 Stockholm Besöksadress: Herkulesgatan 17 E-post: li.registrator@regeringskansliet.se
--	--

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2025 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Petter Troedsson

Kopia till

Socialdepartementet/SOF
Myndigheten för delaktighet
Sveriges Kommuner och Regioner
Kammarkollegiet

2 (2)

Boverket

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se